

oddsoul

...příští vlna/
next wave...
17-28/9
2019 Praha

Ke

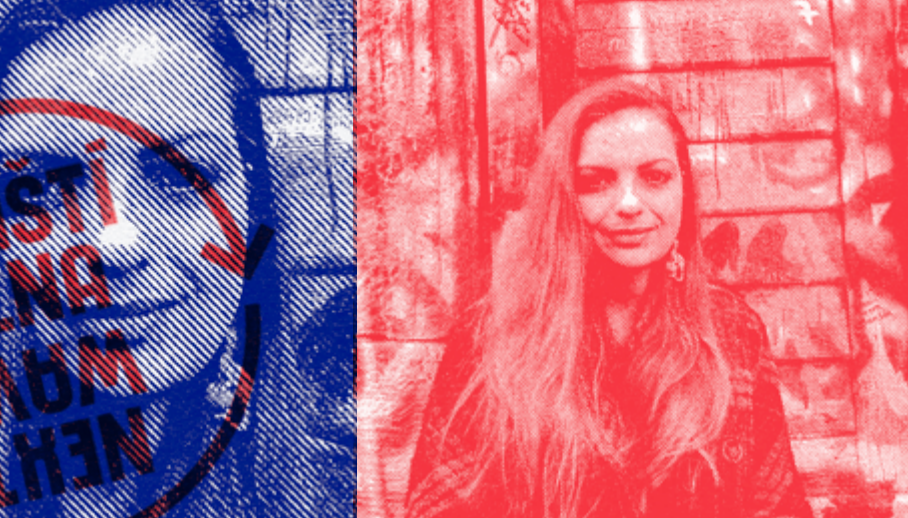
svoboda

Odsouzen ke svobodě.

Obsah

6	Slovo úvodem
8	Program
12	Projekty 2019
60	Anketa
64	Rozhovory

Několik vět

k 26. ročníku festivalu
„příští vlna/next wave...

Nextka se v „revolučním roce“ s devítkou na konci vrací k politickému a angažovanému divadlu! Motto letošního ročníku, jenž se bude konat ve dnech 17.–28. září v Praze, zní: **Odsouzen ke svobodě**. Je to citát z eseje Jeana-Paula Sarrtra a má být – krom jiného – připomínkou, že my slavit „sametové výročí“ můžeme, ale samozřejmost to není.

Je zapotřebí připomínat, že máme zodpovědnost i za

svět, který je za hranicemi – naší individuality i české společnosti –, že jinde svoboda chybí a my bychom vůči tomu neměli zůstat lhostejní. Proto se podíváme do Izraele, Palestiny, Sýrie, Iráku, Afghánistánu a Íránu s filmově-divadelním esejem **Stavitelé pisku**, ve kterém autor Jan Motal konfrontuje poezii s denními zprávami a dokumenty. V projektu **Konec člověka?!? Reportáže psané z kuchyně** nám Spitfire Company přiblíží ruskou mentalitu i historii na základě díla novelistky Světlany Alexijevičové. Vietnam

budeme objevovat s tamními undergroundovými básníky v projektu **Vařený-dušený-surový** v režii Jana Kačeny. A v neposlední řadě přijede Prešovské národní divadlo s projektem **Moral Insanity**, v němž autoři zpracovali román Umberta Eca Pražský hřbitov a zkoumali konspirační teorie, antisemitismus a rasismus.

Nebudeme se ovšem vyhýbat ani českým dějinám – připomeneme číhoštský zázrak, a co potom následovalo v nesvobodném Československu počátkem padesátých let minulého století, v dokumentární inscenaci **Zpráva o zázraku (Josef Toufar)** v režii Barbary Herz. Divadlo na cucky zase společně se slovenským režisérem Patrikem Lančaričem vytvořilo divadelní koláž na základě knihy Erika Taberyho **Opuštěná společnost**, která je označována jako „rozmluva s minulostí o naší budoucnosti“.

A až budeme slavit naše (nedávné) česko-slovenské vítězství, uvědomme si,

že je svoboda křehká – třeba v Průhonicích. Brněnské Divadlo Feste nás provede místy, která tam skoupil Andrej Babiš, a k tomu zazní Havlův konferenční příspěvek z roku 1990 **Anatomie nenávisti**.

Ale nebude chybět ani legrace – myslím, že si dost (po dva večery) užijeme třeba s Tutáčem, nedotknutelným ministrem kultury, a jeho stvořitelem, ironikem, dramatikem a hercem S.d.Ch. Improvizaci na téma svoboda předvede Jiří Maryško, který divákům rád ukazuje své nejzlejší podvědomí a není mu nic svatě.

A jako každý rok budeme po představení neformálně debatovat s tvůrci i diváky, přineseme několik koncertů a udělíme Pocty za alternativní umění. Těšíme se na vás v divadlech i na ulici, v hospodě i v Invalidovně.

Lenka Dombrovská
dramaturgyně festivalu
„příští vlna/next wave...

Program

17. – 28. září 2019

17/18

ÚT/ST

19

ČT

20

PÁ

Invalidovna

19.30 T.I.T.S.
a Dagmar
Radová: Tumor –
karcinogenní
romance
(PREMIÉRA)

Palác Akropolis

19.30 Koncert
Yegora Zabelova
a Jany Věbrové

Divadlo Komedie

19.30 Tutáč
a Zapomenutý
orchestr země
snivců: Udílení
Poct festivalu
...příští vlna/
next wave...

21

SO

Divadlo Komedie

16.00, 17.00, 20.00
Spitfire Company:
Konec člověka?!?
Reportáže psané
z kuchyně
(PREMIÉRA)

18.30 Prešovské
národní divadlo –
Peter Brajerčík,
Júlia Rázusová,
Umberto Eco:
Moral Insanity
(ČESKÁ PREMIÉRA)

+ debata po
představení

21.00 S.d.Ch.:
Kniha Tutáč aneb
Triumf lhotejné
šelmy
(PREMIÉRA)

22

NE

Divadlo Komedie

16.00 Spielraum
Kollektiv: Papírrrr

17.30, 18.30 Dialog
uměním: Stavitelé
pisku (PREMIÉRA)

+ debata po druhém
představení

20.00 Divadlo

Demago: Odsouzen ke
svobodě

23

PO

Hostinec U Suchý Dánské

19.30 Antonín
Puchmajer
D.S. – Vladimír
Mikulka: Beranidla
budoucnosti

24

ÚT

Studio Paměť

19.30 Studio Paměť:
Vařený-dušený-
syrový
(PREMIÉRA)

+ debata po
představení

25

ST

MeetFactory

20.00 MeetFactory –
Josef Pánek: Láska
v době globálních
klimatických změn
(PREMIÉRA)

21.30 St. Jakob

26

ČT

Divadlo X10

19.30 Divadlo
na cucky –
Erik Tabery,
Iva Mikulová,
Patrik Lančarič:
Opuštěná společnost

22.00 Kult Hanby:
Slibuju kecám

27

PÁ

28

SO

Ulice Průhonic

20.00 Divadlo
Feste – Václav
Havel: Anatomie
nenávisti
(PRAŽSKÁ PREMIÉRA)

Divadlo X10

19.30 DOK.TRIN –
Alžběta Michalová
a Barbara Herz:
Zpráva o záchraku
(Josef Toufar)
(OBNOVENÁ PREMIÉRA)

+ debata po
představení

Projekty
2019

Indsøuzer

T.I.T.S. a Dagmar Radová: Tumor – karcinogenní romance

PREMIÉRA

— — — — —

*Očekávat můžete tumor
jako humor, nádor
jako motor, rakovinu
jako kocovinu. Přijďte
prostě zažít na vlastní
kůži epickou cestu
za nalezením lásky
a míru s tím nejméně
myslitelným.*

Žijou si svým životem.
A náhle, osud tomu chtěl,
se jejich cesty protnou.
Odteď už nebude nic,
jak bylo. Odteď už bude
všechno jinak.

Občas si představovali, že by se to mohlo stát. A najednou je to tady. A nedá se s tím nic dělat. Nebo? Samo- zřejmě, že se s tím dá něco dělat... říkají všichni. Takže jsou teď tady spolu. No, není to někdy lehký. Možná by měli spolu začít konečně mluvit. Musí to přece mít nějaký důvod, proč se potkali. Vydávají se spolu na cestu a budou si toho muset říct hodně. Možná by si začali i konečně rozumět. Tomu celému rozumět. Achjo, kdyby bylo všechno jako dřív... Jenže to už nikdy nebude.

Tumor – karcinogenní
romance je silně smyslová
inscenace propojující
pohyb, vizualitu a slovo.
Jako své téma si bere
rakovinu a její projevy
nejen v somatické, ale
i psychické, sociální
a duchovní rovině.

T.I.T.S. v této perfor-
manci zkoumají spojení
mezi tumory a naší společ-
ností na základě tvrzení,
že každá doba má svou cho-
robu. Jak prožíváme spo-
lečnost, ve které žijeme?
Jaké fenomény se podezře-
le podobají chování rakoviny?
Je možné milovat něco, co
nás může zabít?

**#love&peacewiththedeadly-
disease**

Koncept a režie:

*Nela H. Kornetová,
dramaturgie: Dagmar
Radová a Lucie Ferenzová,
scénografie a video:
Jan Hajdelak Husták, hudba
a zvuk: Ondřej Sifon Anděra*

*Hrají: Nela H. Kornetová
a Gregers Andreas
Kroksleiven-Hansen*

*Inscenace vzniká
v koprodukcí souboru
T.I.T.S., A studia Rubín
a Studia Alta v rezidenci
Iniciativa pro Invalidovnu.*

T.I.T.S.

(CZ/NOR/SWE/DK/SK) je mezinárodní skupina, která vytváří atmosférické hybridní performance na pomezí audiovizuálních forem s tělem v jejich středobodu. T.I.T.S. se soustřeďují na práci s tématy a emocemi, které se diváků mohou přímo dotýkat. Uměleckým vedoucím je Nela H. Kornetová, která iniciuje všechny projekty, sestaví tým a navrhne koncept, dále se pak pracuje v nehierarchických konstelacích. Projekty: **Trumpets in the Sky** (2013), black box specifická performance o strachu, **My Own Private Picture** (2015), multimediální performance o (porno)médiích a našich touhách, **Forced Beauty** (2016), audiovizuální taneční performance o fascinaci násilím, **Mine** (2017), fyzický koncert/opereta o naší touze vlastnit, **Cult of Busy** (2018), vizuální fyzická performance o naší potřebě být neustále zaneprázdněn, **un:tit:led** (2018), site specifická performativní instalace inspirovaná principem neurčitosti

pro festival 4+4 dny v pohybu, **Tumor – karcinogenní romance** (2019), audiovizuální fyzická performance, **Badman** (2020), cross-dressin-gová studie politických lídrů současnosti.

A studio Rubín

jako divadelní prostor funguje už padesát let. Tým současného Rubínu vstupuje do třetí sezony a jeho dramaturgie se orientuje především na vytváření autorských inscenací. Autory textů pro inscenace jsou většinou sami režiséři nebo dramaturgové. Mezi spolupracovníky A studia Rubín patří například Lucie Ferenzová, Ondřej Štefaňák, Jan Kačena nebo Jana Hauskrechtová. Jednotlivé sezony jsou tematicky orientovány. V minulé sezoně se Rubín dotazoval: *S kým žijem?* Všech pět premiérových inscenací se zabývalo tématem vztahů na různých úrovních – na úrovni partnerství, milostných vztahů, ale také vztahu k sobě sama, přírodě, Bohu. Otázka této sezony zní: *O čem jsme zapomněli mluvit?* Otevírat se tak budou témata, která jsou

nám všem dobře známá, ale v širší společenské diskuzi jim prostor chybí. Jedná se například o témata jako mateřství a práce nebo stáří.

Vedle vytváření autor-ských inscenací probíhá v A studiu Rubín také dílna pro začínající autory.

Holešovické **Studio ALTA** je deset let fungující multikulturní centrum, které se stalo nepřehléd-nutelným místem na mapě pražského kulturního i občanského života. Spektrum jeho zaměření a aktivit se neustále rozrůstá a zpestřuje. Vychází z hodnot obsaže-ných v umění, zároveň se neuzavírá pouze pro ryze uměleckou komunitu, ale dlouhodobě usiluje o pro-pojení uměleckého světa se širší společností a o kulturní rozvoj. Sloganem „Studio ALTA – neu-stále v pohybu“ vyjadřuje svou potřebu tvořit, být kreativním prostředím a reagovat na aktuální výzvy umění, kultury a společnosti v českém i mezinárodním kontextu.

Cílem Iniciativy pro

Invalidovnu je oživit západní křídlo kulturou, uměním a komunitními akcemi a zpřístupnit ho veřejnosti. Spolupracuje se skupinami a umělci, kteří nabízejí kvalitní program a vykonávají veřejně prospěšnou akti-vitu. A především s těmi ochotnými a schopnými prezentovat své projekty v náročných podmínkách budovy, kterou čeká rekonstrukce. Západní křídlo bude otevřeno kul-tuře do konce října 2019. Zda se otevře i další roky, není jisté. Členy jsou: Lucia Kašiarová, Lída Vacková, Petr Zeman, Marie Foltýnová, Aleš Zemene, Nisan Jazairi.

Koncert Yegora Zabelova a Jany Vébrové

Setkání dvou osobností, které se magickým způsobem vyjadřují pomocí akordeonu a jejichž hudba boří hranice vnímatelné skutečnosti.

Zástupce běloruské nezávislé hudební scény a svérázná písničkářka z Lužických hor se svým vystoupením zapojují do projektu Konec člověka?!?, který seznamuje pražské obecnstvo s umělci ze států bývalého Sovětského svazu.

Yegor Zabelov je jedním z nejoriginálnějších hráčů na akordeon a zároveň známý autor hudby pro filmy a divadelní inscenace. Jeho hudbu tvoří mix akordeonových zvuků s příměsí avantgardních, jazzových a neoklasicistních postupů. Při svých živých vystoupeních boří všechny předsudky o muzice prezentované jediným hráčem – akordeonistou. Při poslechu lze doslova nahmatat pocit melancholie bez ohledu na to, jak rychle a hlasitě Zabelov hraje.

Tvorba písničkářky **Jany Vébrové** je na české scéně naprosto

originální, ničím neovlivněná a mimočarovná. Vyznačuje se osobitým způsobem pěveckého projevu, neškolenou hrou na akordeon a specifickou skladebností písní. Vébrová se snaží každou píseň vystavět novým, neopakovatelným způsobem. Přestože je samorost, spolupracovala na několika úspěšných projektech s Pražským komorním divadlem – Divadlem Komedie a orchestrem pro soudobou hudbu Agon Orchestra. Mezinárodního úspěchu dosáhla v taneční inscenaci **La Loba** souboru Lenka Vagnerová & Company, s níž získala cenu Herald Angel a nominaci na Total Theatre Award na prestižním festivalu Fringe v Edinburghu.

Koncert se uskutečňuje ve spolupráci s Palácem Akropolis.

Tutáč a Zapomenutý orchestr země snivců: Udílení Poct festivalu ...příští vlna/ next wave...

V rámci zvrhle slavnostního a taky snivého večera budou již poosmnácté uděleny Pocty za alternativní umění v šesti kategoriích.

„Udílení všech uměleckejch cen a vyznamenání jsem nacpal do jednoho dne, aby byl zbytek roku svatej klid,“ říká letošní moderátor, věčně

budoucí ministr kultury Tutáč. „Ale když někdo pro tenhle nešťastnej národ udělá i něco jinýho, než že ho utáhne na vařený nudli svýho pseudoumělčického piárka, nebo založí polofašistickou stranu, jsem ochotnej udělat výjimku a poctit ho extra, v extra den. Nejsem malichernej, a když na to přijde, je se mnou větší inteligentní sranda než s celým Ebenem, když uvádí ty svoje hvězdy tančej nebo Barťákův lázeňskéj kino-mejdan. A při tý pěkný příležitosti vzpomenu taky na další lidskej rozměr Václava Havla, poněvadž toho není nikdy dost. Jo, a těšte se i na pěknou hostesku, co má vystudovanou soukromou vejšku!“ uzavírá faraónská osobnost ministra.

Tento ministr dokázal do praxe prosadit myšlenku osmdesáti procent státního rozpočtu na národní kulturu a trvá na tom, že k předání Poct potřebuje na scéně divadla Komedie výkonný mixér a Zapomenutý orchestr země snivců, který se s více než desetičlenným hudebním tělesem chystá

zaplnit hudbou a zvukem celý prostor divadla. Ve foyer divadla také uslyšíte hudební nástroj Orloj snivců. Jaroslav Kořán, mluvčí tohoto hudebního tělesa čistě improvizace inspirujícího se místem a časem, podotknul: „Jsme sami velmi zvědaví. A těšime se, jak tento večer vlastně dopadne a jaká hudba, jaký zvuk se bude ozývat, linout, kvílet, ťukat, bušit, budit, uspávat, bublat a snad i pořádně znít.“

*Účinkují:
Tutáč (S.d.Ch),
Anna Duchaňová,
Jaroslav Kořán –
bici a Orloj snivců,
Michal Kořán – elekt-
ronika a Orloj snivců,
Milli Janatková – zpěv
a Orloj snivců,
Anna Romanovská –
housle, Klára Čížková –
flétna, Petr Varjů –
dechové nástroje,
Miloš Vacík – perkuse
a Orloj snivců,
Milan Kramarovič –
kytara, Marek
Novotný – klavír, Petr
Tichý – kontrabas,
Jiří Alexa – trubka*

Spitfire Company: Konec člověka?!? Reportáže psané z kuchyně PREMIÉRA

— — — — —

Každý den jsme svědky našeho ohlupování. Každý den jsme obžerného informačního štěstí. Každý den jsme osamělí plavci uprostřed oceánu informací. Každý den jsme vystaveni účinku dezinformační manipulativní radiace.

Co se stane, když se místo každodenní porce zaručených pravd pronášených ve jménu moci objeví výpovědi bezjmenných a otřesených lidí, které ve svých reportážních knihách zveřejnila nobelistka Světlana Alexijevičová? Její knihy jsou apoliticky politické. S neochvějnou jistotou nastavují zrcadlo současné společnosti. Prostřednictvím stovek rozhovorů s pamětníky v nich nabízí alternativní podobu novodobé historie tak, jak ji vidí obyčejní lidé.

Koncepce, režie: Petr Boháč

*Hrají: Inga Zotova Mikshina,
Roman Zotov Mikshin*

*Produkce: Spitfire Company
(Bezhlavi o.s.),
koprodukce: Palác Akropolis,
...příští vlna/next wave...*

Spitfire Company je umělecká skupina, která se až obsesivně snaží naplňovat ideu multižánrovosti. Mezi charakteristické znaky, díky kterým je dobře rozpoznatelná nejen na tuzemské scéně, patří kladení důrazu na autentické fyzické jednání herců a tanečníků, experimentování s žánry, dramaturgie zahrnující existenciální a často provokující témata, expresivní vizuální podněty i překvapivé interpretace původních předloh. Představení Spitfire Company mohli diváci zhlédnout ve více než 25 zemích světa na 4 kontinentech. Skupina obdržela několik tuzemských i evropských cen, mimo jiné The Herald Award udělovanou deníkem The Herald v Edinburghu.

Prešovské
národné
divadlo –
Peter
Brajerčík,
Umberto Eco
a Júlia
Rázusová:
Moral Insanity
ČESKÁ PREMIÉRA

— — — — —

Chcete vedieť, kto je zodpovedný za to, že sa Vám nedarí? Hľadáte toho, kto môže za to, čo sa tu deje? Príďte a niekoho si určite vyberiete.

Autorské, herecké monodrama Petra Brajerčika **Moral Insanity** vzniklo na motívy šiesteho románu Umberta Eca Pražský hřbitov a zkoumá konspirační teorie, antisemitské a rasistické představy, které vycházejí z nepřiznivé ekonomické a společenské situace a jejich odrazu v médiích a politice.

Hudba do inscenace byla natočená v rámci synthjamy inspirovaného konspiračními teoriemi. Martin Husovský – Studio-logic Sledge Black, Jany Pastirčák – Dave Smith Instruments Mopho x4, Moog Little Phatty a Stano Čorej – Akai Rhytm Wolf.

Režie a scénický koncept: Júlia Rázusová, hudba a prostorový hudební koncept: Martin Husovský, scénografická a kostýmová spolupráce: Diana Strauszová,

světelný design: Lukáš Katuščák, produkce: Linda Durkáčová Hraje: Peter Brajerčík Premiéra 14. 12. 2018

Inscenace získala cenu Grand Prix Nová dráma 2019.

Prešovské národné divadlo je nezávislé profesionální divadlo, které vzniklo roku 2013 v Prešově uvedením inscenace **Single Radicals**. Koncept nezávislého profesionálního divadla byl uměleckou vizí dramatičky Michaely Zakuťanské a režisérky Júlie Rázusové. Prešovské národné divadlo vytváří prostor pro svobodnou tvorbu umělců, kteří pocházejí z východu nebo jsou s Prešovem spjatí. Inscenují zde texty, které mají společenská, generační a sociologická témata. Inscenace se také dotýkají napětí mezi východem a západem Slovenska a pojmenovávají rozdíly v životní úrovni. Zároveň chce divadlo inspirovat lidi z rozličných pracovních odvětví, aby se vrátili do Prešova a realizovali

se v menších městech a na periferiích.

Ukázka z románu Pražský hřbitov:

„Nikdy, nikdy, opravdu nikdy nepracujeme s autentickými, popřípadě napůl autentickými dokumenty! Pokud takové dokumenty existují, vždycky po nich někdo může začít pátrat a následně dokázat, že cosi bylo tlumočeno nepřesně... Aby byl dokument přesvědčivý,

musí být vytvořen ex novo, a pokud je to jen trochu možné, nesmíme ukázat žádný originál, ale jen naznačovat, že jsme o nějakém originálu slyšeli. (...) Objevy musí být neobyčejné, šokující, románové. Jen tak jsou uvěřitelné a budi rozhořčení.“

S.d.Ch.: Kniha Tutáč aneb Triumf lhostejné šelmy PREMIÉRA

**Zdramatizovaná
interpretace přelomového
dokumentu v pracovně
státního ministra národní
kultury.**

Pokud hovoříme o kultuře, mluvíme o národě, a pokud se bavíme o národě, myslíme stát. Jakmile si představíme stát, vidíme jeho instituce, nejlépe hned takzvaná ministerstva, a mezi nimi, někde

v koutě, jako takovou Popelku, ministerstvo kultury. A protože si myslíme, že jde i tak o něco úctyhodného, ukáže nám ho vnitřní zrak jako historickou budovu, ve které, někde v horních patrech, opatřena sloupkovými hodinami, podřimuje kancelář ministra, nezapamatovatelného úředníka zvoleného nepřítelny voliči do role

chudého příbuzného kolaborujícího s intelektuálními zbabělci a developery.

S tímto hororovým imaginativním vzorcem bylo nutné skoncovat. Proto povstala *Kniha Tutáč* – posvátný, v kůži z bílého nosorožce svázaný zápisník věčně budoucího ministra kultury, křísícího svými pronikavými tezemi naši naději v budování kulturního státu prostředky faraónské doktríny a v konečné povstání Fénixe nové kultury.

Akt nejvýznamnější očisty kulturního života po Černého Pamětech VI. realizují S.d.Ch. a Ladislav Čumba (plus Vladimír Trochin z repráček).

Účinkují: S.d.Ch. jako Tutáč a Ladislav Čumba jako jeho Sekretář

**Z recenze Josefa Chuchmy
v Respektu:**

„Tohle je nejméně korektní tuzemská kniha uplynulého roku. Prozaik, dramatik, libretista, kolážista a hudebník S.d.Ch. (vlastním jménem Miloslav Vojtišek) sepsal

brožurku *Kniha Tutáč* s podtitulem *Budování kulturního státu, triumf lhostejné šelmy, přítomné zápisky věčně budoucího ministra kultury*. Tím státem je ČR a chlap, jemuž se podařilo stát se ministrem kultury, si říká Tutáč – *jako Tutan-chamon, ten mladej, nedoceněnej faraon*.

Tutáč vládu zmáknul: na kulturu teď jde mnohonásobně více peněz než třeba na armádu. Ministr tak přeorává zavedené pořádky a k ruce má sekretáře Slávka Jandáka. V zápiscích si zaznamenává, co rozhodl a zařídil, s kým vymetl, s kým si notuje, co plánuje. Jazyk a vkus má lidový, rozhodnutí brutální: *Zatížit výrobu trdelníků 98procentní DPH. – Větve jsou v lese, řekl jsem Františku Skálovi: nemusíme je vystavovat v galerii. Pochopil to. Je to chlap. – Formani nejsou schopný vysvětlit, jaký tajemství skrejšvají jejich divadelní loď. – Voba Klusáci u mě vyklusali. A to vybíráme ze záznamů mírnějších...*“

Spielraum Kollektiv: Papírrrr

*Pa Pa Pa šust, Pa fiii,
Pa bum,
Pi pá, škub! Pa pí šoup,
Pa pí RRRR!
Tadááááá! Papírrrr!*

**Interaktivní divadelní
představení pro děti
od 5 do 10 let.**

Papír nepapám, s papírem nepapíruji! Jeden papír pro všechny, všichni na papír!
Střihneme si? Trhni si papírem!
Obří role papíru, hromada hudebních nástrojů, dva herci a tři hudebníci. Papír žije vlastním životem. Co teprve, když se k němu přidají další spoluhráči, roztočí ho a učarují nám svou hudbou? Co ty budeš dělat s papírem, který je větší než ty? Necháš se zabalit?

*Koncept: Linda Straub,
Mathias Straub, režie:
Linda Straub, scénogra-
fie: Mathias Straub, pro-
dukce: Denisa Samková*

*Performeré: Radim Klásek,
Linda Straub / Michaela
Stará, hudebníci: Matěj
Heinzl, Šimon Janák,
David Lomič*

Spielraum Kollektiv
je otevřené divadelní
uskupení, jehož jádrem
je tvůrčí tandem Linda
Straub a Mathias Straub.
Zakládající dvojice
vytváří společně diva-
delní projekty již od
roku 2011. Mezi výrazné
inscenace patří například
**Marie to dala. Jak to dáš
ty?** (2013), **Proč dál?**
(2015) nebo **Busking Un/
Limited** (2016), za které
získali nominaci na Cenu
Divadelních novin 2016
v kategorii Alternativní
divadlo.

Dialog uměním: Stavitele písku

PREMIÉRA

*Divadlo bez divadla.
Scéna bez herců. Verše
bez autorů. Stejně
jako zprávy z východu
zůstávají bez tváří.
Pohled z balkonu
na filmový týdeník
o nekonečném putování
za svobodou.*

Umělecká koláž, kde jsou útržky a parafráze arabské, hebrejské a perské poezie konfrontovány s diplomatickou korespondencí, projevy a prohlášeními, denními zprávami. Izrael, Palestina, Sýrie, Irák, Afghánistán a Írán jako životu nebezpečné pískoviště Evropy. Dokážeme překonat odstup a otevřít se dialogu?

Když v prosinci 1917 generál Edmund Allenby na důkaz úcty vstoupil pěšky do dobytého Jeruzaléma, ministerský předseda Velké Británie Lloyd George označil jeho vítězství za „vánoční dárek pro britský lid“. Dáreček, který Evropanům vybuchl do tváře jako jeruzalémský hotel Krále Davida téměř o třicet let později.

Po dlouhé dvacáté století se z pouštního písku arabského poloostrova plácají hrady a paláce, rozpadají se a po rozpálených kamincích proudí provazce uprchlíků. Petrolejový pot Středního východu pohání západní automobily a letadla, jež vozi Evropany na exotické dovolené. Turisté a politici shlíží z balkonů svých hotelů a naplňují tak slova Edwarda W. Saida, že „Orient je pozorován, zatímco Evropa pozoruje.“ Tam dole pod našima nohama se ale odvíjí lidské příběhy ztráty domova, touhy po svobodě a bojů o ni, jež končí ještě větší nesvobodou.

*Koncept a režie:
Jan Motal, dramaturgie:
Lenka Dombrovská,
hudba: Tomáš Vtipil*

Ahmad Šámlú: V této slepé uličce (1979)

Očichávají ti rty,
zda neřekly někomu: Miluji tě.
Očichávají tvé srdce.

Divné jsou časy, drahá.

A lásku
u pouličního zátarasu
bičují.

Lásku je třeba skrýt doma v komoře.

V té křivé a chladné slepé uličce
krmí žár ohně
příkládáním básní a hymnů.
Nevystavuj se nebezpečí myšlením!

Divné jsou časy, drahá.

Kdo vprostřed noci buší na dveře,
přichází, aby zadusil lampu.

Světlo je třeba skrýt doma v komoře.

Hle, řezníci
se usadili v průchodech
se špalky a sekáčky krvavými.

Divné jsou časy, drahá.

A úsměv ti z tváře vyříznou
stejně jako zpěv ze rtů.

Radost je třeba skrýt doma v komoře.

Kanárky grilují
na ohni z jasmínu a lilií.

Divné jsou časy, drahá.

Satan opilý vítězstvím
zasedl k naší smuteční tabuli.

Boha je třeba skrýt doma v komoře.

Z perštiny přeložil Jan Motal

Divadlo Demago: Odsouzen ke svobodě

Improvizace vychází z momentální souhry performerů Jiřího Maryška, instrumentalisty a mistra světél. Žánry se mísí, atmosféry houstnou. Je to, jako když kaligraf máchá štětcem namočeným v saké...

*Účinkují: Jiří Maryško,
Jan Morávek a Hedy Witanto*

Jiří Maryško o improvizaci:

„Demagu není a nejspíš ani nikdy nebude nic svaté, protože hlavní představitel, nebo spíš postava, ve kterou se v Demagu transformuju, je moje nejzlejší podvědomí. Je to taková zle upřímná, zkroucená, pokřivená postava odněkud z půdy, která sleduje svět vikýřovým okýnkem, a k těm obrázkům, co z něj vidí, si vymýšlí nové souvislosti.“

Ten proces se podobá automatickému psaní. Nejvíce mě inspiroval Vladimír Boudník a jeho explosionalismus. Poškodil grafickou matici tím, že do ní obtiskl náradí, špony a železný předměty, který měl po

ruce, natřel to barvou, otiskl na papír a pak teprve z fragmentů na papíře četl a vytvářel jednotlivé příběhy. A takhle by mělo vypadat i Demago – rozkuchat Hamleta, půjčit si do něj pár panduláků z Lidového domu, dát tam špetku přírodní katastrofy z minulých dní, gram Štěpánky Haničincových a na špičku nože holokaustu. Pak se z toho uvaří jedovatá písmenková polívka. Ale v anotaci vždy píšeme, že z řečeného nelze nic brát zcela vážně!“

Antonín
Puchmajer
D.S. –
Vladimír
Mikulka:
Beranidla
budoucnosti

Scénické čtení celovečerní divadelní hry o světě, ve kterém se ukáže, že to všechno byla pravda. Jen blázen by se nechal dál obelhávat, je potřeba s tím něco udělat.

V titulních rolích vystoupí Vladimír Mikulka, Jakub Škorpil a Martin J. Švejda

Divadelní spolek Antonín Puchmajer

existuje pod aktuálním názvem přibližně od roku 2011. Vznikl na troskách divadelního spolku Antonín, jenž vznikl několik let předtím na troskách kulturně divadelního spolku Puchmajer, založeného tehdejšími studenty divadelní vědy již počátkem devadesátých let. Jádro Puchmajera tvoří po většinu doby trojice Vladimír Mikulka, Martin J. Švejda a Jakub Škorpil. Švejda s Mikulkou jsou autory většiny repertoáru, Škorpil

je jednatelem, zdrojem dobré nálady, veselé myslí a nevysychajícím pramínkem pozitivní energie. V posledních letech Puchmajer spolupracuje s Petrem Lantou, jenž režíroval inscenace **Spánek nikdo nevolá** a **Příběhy z pohřbu**, se skladatelkou Soniou Koutovou a s Kateřinou Rudčenkovou, autorkou poslední jmenované hry.

Celovečerní hru **Beranidla budoucnosti** napsal Vladimír Mikulka na základě příběhu, který společnými silami vymyslela trojice Mikulka–Škorpil–Švejda. K příjemnému překvapení autorů se v průběhu tvůrčího procesu ukázalo,

že se jedná o titul, který nejenže souzní se silicí vlnou společensky angažovaného divadla, ale lze jej důstojně začlenit i do oslav třicátého výročí sametové revoluce.

Vladimír Mikulka o uvedení prozradil: „V souvislosti s účastí na festivalu *Next Wave* vyvstala zásadní otázka: do jakého prostředí scénické čtení *Beranidel budoucnosti* zasadit? Hra totiž obsahuje scény, které se odehrávají ve Lhase, v soše Svobody, na Řípu, na hřbitově a v blíže neurčené zaplivané putyce. Postupnou redukcí původních ambiciózních představ – a po přátelské dohodě s ředitelkou festivalu *Next Wave* – jsme dospěli k závěru, že nejlepší volbu představuje poslední jmenované dějiště.“

Ukázka ze hry Vladimíra Mikulky Beranidla budoucnosti:

Bill Gates: Nemohu si pomoci, ale mně se ty chemtrails zdají směšně zastaralé. Stríkat něco potajmu z letadel... je to takové upachtění a neefektivní. Navíc o tom všichni vědí.

Rupert Murdoch: Jenže v tom je právě ten vtip, chlapče. Slyšeli o tom všichni, ale věří tomu jenom blbci, těm chytřejším jsme už dávno vysvětlili, že je to naprostá volovina.

George Soros: Také to zdaleka není tak jednorozměrné, milý mladý kolego, právě skrz chemtrails se dají výborně držet pod krkem všechny nespolehlivé lokální vlády.

Bohouš: Pamatujte, že ať je situace sebelepší, nebo sebehorší, vždycky se změní.

Královna Alžběta II.:
Moje řeč.

Studio Paměť: Vařený- dušený- syrový

*Méně Bún bò Nam Bộ,
více poezie všedního
vietnamského dne.*

Scénické čtení ze sou-
časné vietnamské under-
groundové poezie (Bùi
Chát, Anh Anh, Lý Đợi,
Mai Khoi).

Přebásnil Ondřej Slowik.

*Režie: Jan Kačena,
dramaturgie: Tereza
Semotamová*

*V šestnácti dnech života
mě vydělily výstřely
z vojenského tábora za
vesnicí*

*V šestnácti týdnech mě začli
kojit točeným pivem*

*V šestnácti měsících mě
prvně zneužila ruka ředitele
jeslí*

*V šestnácti letech mě
počtvrtý znásilnil učitel
občanky*

(Lý Đợi)

Scénické čtení **Vařený-
dušený-syrový** uvádí
Studio Paměť jako 4. díl
cyklu Věznění básníci.
Doposud uvedlo a uvádí:

1. díl: Liao I-wu: **Broken
words** (Ivo Hucl a Vojtěch
Bárta)

2. díl: Liou Sia: **Prázdné
židle** (Ha Thanh Špetlí-
ková, Vladimír Javorský
a Vojtěch Bárta)

3. díl: Larysa Henijuš
a Andrej Sannikau: **Oko
žalářníka** (Rodina Doub-
kova, Jan Turner a René
Levinský)

*Cyklus Věznění básníci
podpořil Státní fond
kultury.*

MeetFactory –
Josef Pánek:
Láska v době
globálních
klimatických
změn PREMIÉRA

— — — — —

Tomáš trpí pocitem vykořeněnosti. A vy? Jevištní adaptace novely oceněné Magnesii Literou za prózu 2017.

Velice netradiční cestopis po Indii, Islandu a Akademii věd. Plný střetů s iritující realitou, a především nesnesitelným vlastním já. Existuje na světě nějaké místo, kde bychom nenarazili sami na sebe?

Dramatizace, režie: Ondřej Štefaňák, scéna a kostýmy: Matěj Sýkora, hudba: Kryštof Blabla, dramaturgie: Matěj Samec, produkce: Magda Juránková

Hrají: Petr Jeništa, Jan Bárta, Vojtěch Hrabák

Divadlo MeetFactory bylo založeno v roce 2008. Od té doby uskutečnilo ve vlastní produkci něko-

lik desítek inscenací a vydobylo si výrazné místo nejen na pražské divadelní mapě.

V současnosti je Divadlo MeetFactory profilováno jako moderní komorní scéna zaměřená na adaptace současných děl světové prózy. Důvěřuje síle slova, a proto aktuální inscenace staví na textu a minimalistickém, civilním herectví. DMF se soustředí na pocity a postoje člověka a jeho myšlenky, zpracovává témata jako úzkost, neurózu a strach lidí v dnešním světě. „*Nesoudíme je, před ničím nevarujeme, nedokumentujeme, neinformujeme,*”

uvádí Matěj Samec. „*Zkoumáme obsahy a jejich hloubku.*”

Do povědomí divadelní veřejnosti se DMF zapsalo jako inspirativní prostor svobodné a nekompromisní tvorby, která je představena zpravidla v divadelním sále, výjimečně pak v rezidenčním patře. Ke spolupráci přizvalo řadu zahraničních tvůrců, zejména režisérů a scénografů, kteří v České republice pracovali poprvé.

Ukázka z pracovního scénáře k inscenaci Láska v době globálních klimatických změn:

Tomáš: O Vánocích jste podnikl návštěvu u rodiny, tam, kde jste se narodil a vyrostl a naučil se mateřský jazyk. Vaše nová přítelkyně je z Bogoty, Indie.

Starší bratr: Pch, to je náká přičmoudlá Indiánka.

Tomáš: Přičmoudlá Indiánka?

Mladší bratr: Morgoš. Cigoš. Čmoud. Černota.

Tomáš: Snad víte, že není jen doba multimédií a elektronické komunikace a globálních klimatických změn, ale i doba globálního přistěhovalectví, vždyť v ní žijeme, rasismus není jen morálně nesmyslný, ale že už se dávno stal technicky nemožný, tři z mých nejlepších přátel jsou Čiňané, ze kterých si pravidelně utahují kvůli komunismu v jejich zemi, protože to znám, stejně jako oni, a pak pravidelně mi jich je líto a oni pravidelně se mnou chodí na pivo, protože ten komunismus nás sblížil, náš bývalý a jejich současný, před kterým emigrovali do Austrálie, a moje přítelkyně z Bogoty není ani přičmoudlá a ani Indiánka, že její otec je Ir a matka Němka, její děd je Ir a babička Němka, její praděd byl Ir a prababička Němka, její prarodiče vyjeli z Evropy do Latinské Ameriky za štěstím. Stejně jako já do Norska a do Austrálie.

Starší bratr: Přestaň se s ní stýkat!

Divadlo
na cucky –
Erik Tabery,
Iva Mikulová,
Patrik
Lančarič:
Opuštěná
společnost

PRAŽSKÁ PREMIÉRA

— — — — —

Dobrodružná cesta od vzniku republiky po naši současnost. Adaptace knižního bestselleru Erika Taberyho.

Úvahy K. H. Borovského, TGM, F. Peroutky, V. Černého, J. Patočky či V. Havla v divadelní koláži z textů poslední knihy šéfredaktora týdeníku Respekt. Dobrodružná cesta od vzniku republiky po naši současnost se slovenským režisérem Patrikem Lančaričem.

Režie: Patrik Lančarič, dramaturgie: Iva Mikulová, hudba: madcap – Petr Mlynář, Tomáš Valent, výprava: Anna Zelinková, Josef Malík, kostýmy: Katarína Chválová, světla a zvuk: Josef Malík

Hrají: Dagmar Kopečková, Jan Mansfeld, Marek Šenkyřík, hlas Erika Taberyho: Pavel Vacek

Premiéra 16. 5. 2019

Divadlo na cucky je nezávislý divadelní soubor, který od roku 2013 provozuje v Olomouci vlastní scénu – nejprve ve

Wurmově ulici, od roku 2017 na Dolním náměstí. Tvorba divadla se pohybuje v širokém rozpětí mezi činohrou a tancem, přičemž se vždy snaží o ryze současnou estetiku i reflexi aktuálního kulturně-společenského dění. Soubor je utvářen profesionálními umělci nejen z řad divadla, ale také dalších kreativních oblastí (animace, architektura, film, grafika, hudba). Specifický mix inscenačních týmů při tvůrčí činnosti utváří svébytnou poetiku, kterou lze charakterizovat tendencí k experimentování a ohledávání nových prostředků komunikace.

Prostory Divadla na cucky jsou otevřenou platformou pro setkávání lidí a realizaci pravidelného programu zasahujícího otázky občanské angažovanosti i environmentálních témat. Dramaturgii prostor spoluutváří prezentace české a zahraniční divadelní a taneční scény, workshopy, Studio na cucky, volnočasové aktivity či provoz Galerie XY.

Ukázka z knihy Erika Taberyho Opuštěná společnost:

„Připustil by někdo před lety, že prezident jmenuje vládu bez ohledu na vůli parlamentu? Že bude v rozhlasě říkat slova, která se člověk stydí i napsat? Že bude chtít vylučovat postižené děti ze škol? Že bude tvrdit, že se v Číně musíme učit, jak stabilizovat společnost? Že odmítne dodržovat ústavu? Uměl by si někdo představit, že vicepremiér popře romský holokaust? Nejčastější reakce na podobné výroky znějí: to jsou jen bonmoty, to jsou jen slova. Ale jsou to právě slova, která mají potenciál měnit svobodné společnosti v totalitní. Nejdříve se otráví veřejný prostor a následně se zbraně zdají už jako nevyhnutelné řešení. Někdy ani ty nejsou potřeba ke změně systému.“

Kult Hanby: Slibuju kecám

Druhý díl poetické trilogie

Sen, co zdá se Ti už
snad celý večer, útočí
na žíly, v nichž teče
nicota. Proud nekonečna
miluje a vysychá. Pusto
jest. Čepel orá kůži na
zápěstí. Pole duše jsou
pod dohledem ďábla. Práce
byla práce. Život byla
tíseň. Smrt je cesta.
Vražda sebe píseň. Bláz-
nové a šašci by chtěli
vládnout tomu snu. Předci
těchto parodii schování
piší v úkrytu, kde tiše
pivo vyjí. Čtyři roční
období naší smrtelnosti.
Návrat do ztracena. Do
údolí harmonie a chaosu.
Děti umírají.

*Režie: Petr Uhlík, výprava:
Jana Hauskrechtová*

*Hrají: Václav Marhold,
Vojtěch Hrabák, Natálie
Řehořová a Jana Kozubková*

Divadlo Feste – Václav Havel: Anatomie nenávisti

PRAŽSKÁ PREMIÉRA

— — — — —

**Projev Václava Havla
o nenávisti bude
rezonovat v ulicích
Průhonic, trvalém
bydlišti Andreje Babiše.**

Text vznikl jako příspěvek Václava Havla pro konferenci, která se konala v srpnu 1990 v norském Oslu. Autor popisuje podoby a příčiny vzniku individuální i kolektivní nenávisti. Své úvahy soustředí Havel do kontextu a charakteru čerstvě postkomunistické Evropy, zejména do zemí visegradské čtyřky. V situaci, kdy právě těmito zeměmi o třicet let později otřásají projevy nenávisti ve společnosti i v politice, je Havlovo zamyšlení opět aktuální.

Režie: Jiří Honzírek

*Hraji: Kateřina Jebavá,
Marcin Zarzeczny a Lydia
Starkulla*

*Premiéra: 30. 5. 2019 pro
festival Meeting Brno.*

Divadlo Feste je nezávislé divadlo, které vzniklo roku 2006. Uvádí autorské projekty pracující s původními texty,

formami imerzivního divadla, činoherního divadla nebo site-specific divadla. V předchozí sezoně Divadlo Feste uvedlo inscenace **Pýcha osamělosti** podle knihy Petra Pitharta, **Osmašedesátý, Display of the Shame**, radikální adaptaci Čapkovy hry R.U.R., česko-německou inscenaci **Hals zu kurz** na základě textu rozhovorů Johannese Hoffmanna a mezinárodní inscenaci **Anatomie nenávisti**.

Ukázka z projevu Václava Havla Anatomie nenávisti:

„Kolektivní nenávist zbavuje lidi samoty, opuštěnosti, pocitu slabosti, bezmoci a přehliženosti, čímž samozřejmě pomáhá čelit jejich komplexu nedocenění a neúspěchu... Říct například, že za všechno neštěstí světa, a především za zoufalství každé ukrivděné duše, mohou Němci, Arabové, černoši, Vietnamci, Maďaři, Češi, cikáni či Židé, je tak jednoduché a srozumitelné!“

DOK.TRIN —
Alžběta
Michalová
a Barbara
Herz: Zpráva
o zázraku
(Josef
Toufar)

OBNOVENÁ PREMIÉRA

— — — — —

**Úhly pohledu se mění,
výchozí otázka zůstává:
Jsme ochotni uvěřit
v zázrak? Inscenace
složená téměř výhradně
z dokumentárních
materiálů, ať už jsou
to výslechové protokoly,
vzpomínky, pitevní
zprávy, či dopisy
prezidentu Gottwaldovi.**

Dne 11. prosince 1949 se v číhoštském kostele pohnul kříž. Vidělo to devatenáct z těch, kdo v kostele byli. Farář Josef Toufar ale zázrak neviděl, protože stál na kazatelně a mluvil o nutnosti pevné víry, neboť uprostřed vás stojí,

kterého neznáte. Při těchto slovech se křížek vychýlil. Byl to zázrak? Pro ty, kteří vše viděli na vlastní oči? A pro členy tajné policie? Ti v lednu 1950 Josefa Toufara zatkli a brutálně mučili, aby získali jeho přiznání, jak dokázal s křížkem pohybovat. Obludné divadlo politických procesů mělo teprve nastat. Nenastalo, protože Josef Toufar zemřel dřív, než mohlo k soudu dojít. Následkům mučení podlehl po měsíci ve stejné nemocnici, ve které se za devatenáct let budou snažit zachránit Jana Palacha.

*Námět: Miloš Doležal,
režie: Barbara Herz,
dramaturgie: Alžběta
Michalová, scénografie:
Markéta Sládečková, hudba:
Mario Buzzi*

*Hrají: Michal Bumbálek,
Pavel Doucek, Milada
Vyhnálková, Michal Busta
a Jakub Štrba*

Premiéra: 9. 1. 2015

*Obnovená premiéra
28. 9. 2019 v rámci
festivalu „příští vlna/
next wave“*

Josef Mlejnek pro Divadelní noviny

„Není účelem recenze odpovědět na otázku, jestli se v číhoštském kostele stal onoho 11. prosince 1949 zázrak, či nikoli, byť bylo zjevným záměrem tvůrců inscenace tuto otázku navodit. Lze jen říci, že ona událost svým rukopisem odpovídá znamením, která nám v těžkých, ne-li přímo temných dobách posílá náš milý Pán Bůh, jenž podle slov Jana Zahradníčka: „pozorný k stéblu kácí říše“. Po zhlédnutí opery Toufar mne napadlo: Co v nás má zůstat

po Josefu Toufarovi. Jenom zavírající se dveře prosektury? Ano, když se zachce, zmizíš bez justice, zpívali Voskovec s Werichem už před druhou velkou válkou. Brněnská inscenace jde dále. Prosta ahistorických konstruktů se více opírá o Doležalovu knihu, ale nekopíruje ji. Závěrečná scéna s Toufarem martyrem připomínající obrazy svatého Štěpána prvomučedníka odkazuje k tomu, čemu říkáme „evropské hodnoty“. Pro mnohé nás „kde se vzaly, tu se vzaly“ a v souvislosti s našimi hodnotami hovoříme o lidských právech. Zapomínáme ovšem na jejich základ, na pravdu s velkým P neboli boží pravdu, kterou má zrovna naše země, pravda, v poněkud zakamuflované podobě, na své prezident-ské standartě. A tato pravda, bez okázalosti a triumfalismu, nako-nec vítězí, ale, řečeno s Karlem Čapkem, dá to fušku.“

Anketa

Co pro vás znamená svoboda?

Matěj Samec:

Svoboda je pro mě něco jako štěstí – nic, co bych vnímal, nic podstatného.

Linda Straub:

Pro mě jsou minimálně dva druhy svobody. Jedna je ta bezbřehá, prázdninová, se kterou si asociuji vyrazit na dovolenou bez auta, bez navigace, bez ubytování, bez zpáteční jízdenky, plavat bez plavek, mluvit o čemkoliv, co prolétne kolem. Prázdninová svoboda pro mě musí být časově omezená, abych si ji mohla užít a nebylo to frustrující mrhání časem a prostředky. A pak je svoboda v běžném životě, která se nese v duchu, jaký si to uděláš, za to neseš zodpovědnost. Ta vyžaduje sebekázeň a v našem

případě nenabízí ventil v možnosti zanádaní si na toho blbce nade mnou. Je plná výzev, tužeb a výletů mimo konvence. Oba typy se vzájemně doplňují, oba potřebuji.

Mathias Straub:

Svoboda je bizar. Když ji nemám, chci ji, když ji mám, jsem často rád, že mi někdo řekne, co mám udělat. Jsem ze „svobodného“ západu, ale společenská pouta a konvence vnímám tak silně, že jsem jakýsi pocit svobody měl většinou, když jsem byl pryč z domova, například v zahraničí, kde jsem se svých pout mohl zbavit. Předpokládám, že pocit svobody může existovat jenom v kontaktu s nesvobodou. Tady v Čechách jsem měl to štěstí, že jsem mohl studovat

na škole, kde jsem měl poměrně hodně svobody, ale pocit, že bych byl osvobozen z různých projektů a mohl bych svobodně tvořit, moc často nemám. Svoboda vyžaduje, abych se omezil sám a aby to, co dělám, mělo nějaký smysl a neomezovalo svobodu ostatních. Stále to hledám. Když o tom tak přemýšlím, ten pocit mám nejspíš v procesu tvorby, nebo když hrajeme představení.

S.d.Ch.:

Svoboda pro mě znamená možnost neuplatňovat svoje nároky na svobodu s kreditkou, demokracii podle vlastních představ a věčně nekonečná práva povstávající z chytrého mobilu.

Tutáč:

Svoboda pro mě znamená moc... Ale ne jakože hodně, ale jakože hodně můžu. A Svoboda taky vydala svého času parádní knížku Listy hetér, takový pikant mřami dopisky fajnovejch kurviček, všechno antický a na úrovni. Píšu k tomu takovej pandán, Klisny hetéráků se to jmenuje a je to vo Elfrýdě Jelínkové blahý paměti.

Petr Uhlík:

Mít dům, bazén, minimálně tři auta (jedno na nákupy, druhé do práce a třetí jen proto, že si ho mohu dovolit), dvě děti (kluk a holka). Každý týden chodit třikrát do fitka a každý rok jezdit k moři do Chorvatska a na hory do Alp.

Anna Janina

Rozhovory

Barbara Herz: Svoboda jde ruku v ruce se zodpovědností

*Rozhovor s režisérkou inscenace
Zpráva o zázraku (Josef Toufar)*

Co vás napadne, když se řekne svoboda? Je pro vás nezbytná – v tvorbě i osobním životě?

Svoboda je pro mě zásadní a nevyhnutelnou lidskou i uměleckou devízou. S plným vědomím ceny, kterou je za ni nutné platit, ať už se jedná o nelhostejnost k věcem, které nás obklopují, či překonávání vlastní komfortní zóny a pohodlí.

Svoboda jde ruku v ruce se zodpovědností. Za luxus vyjadřovat svůj názor a žít v souladu s vnitřním přesvědčením, mi cena v podobě toho, že

řeším vlastní ekologickou stopu, když je potřeba, zajdu s pár dalšími tisíci lidí na Letnou a v divadle otevírám témata, o kterých mi připadá skutečně podstatné mluvit, přijde jako velmi příznivá. Obzvlášť když si uvědomíme, jak draze momentálně platí třeba Oleg Sencov. Když to vztáhnou k Josefu Toufarovi, jeho věta z kázání, které pronesl krátce před svým zatčením: „Žijme tak, jako bychom již dnes měli zemřít,“ říká vlastně úplně všechno.

Proč jste si vybrali jako téma inscenace: „Život a umučení faráře Josefa Toufara“?

Josef Toufar je neustále přítomnou postavou našeho veřejného prostoru. Bez ohledu na to, že na jeho umučení lze velmi přesně učit historii totalitních praktik a rétoriky padesátých a šedesátých let, podstatné je, že jeho kauza, včetně osudů vyšetřovatele Máchy, v jisté formě pokračuje až do současnosti. Čihoštský zázrak má mnoho životů a v této komplexnosti je neuvěřitelně

fascinující. Kolik politických kauz z padesátých let proniká do současných médií jako stále živé téma? Je to pár měsíců, kdy Toufarův portrét opět zdobil chodník u domu muže, co jej umučil... Bude nakonec svatořečen? Když jsme měli před lety zahajovací zkoušku, vůbec jsme netušili, že v ten samý den probíhá hledání ostatků na ďáblickém hřbitově. Možná je ta míra zájmu jistou formou reakce na hlad po skutečných elitách země, lidech, k nimž je možné vztáhnout se jako k přirozené autoritě schopné udržet vlastní integritu a morální řád navzdory době a marasmu, v nichž se nacházeli. A v nichž se do jisté míry nacházíme i teď.

Zpráva o zázraku (Josef Toufar) je označována jako dokumentární inscenace, můžete prozradit, z jakých materiálů jste vycházeli?

Zásadním zdrojem pro nás byla kniha Miloše Doležala Jako bychom dnes zemřít měli. Mohli jsme se tak opřít o množství

zveřejněných rozhovorů s pamětníky, archivních materiálů StB, ať už se jednalo o přepisy výsledků a interních dokumentů vyšetřovatelů, pitevní zprávy, či dopisy Toufarovy neteře Klementu Gottwaldovi. Pracovali jsme s přepisem monstrózního propagandistického filmu Běda tomu, skrze něhož přichází pohoršení, snažícího se vysvětlit a rekonstruovat, jak Toufar hýbal křížkem na kazatelně. A v neposlední řadě nám poskytli velmi cenné konzultace a dokumentární materiály v Ústavu pro studium totalitních režimů. Až na pár drobných dialogických scén, které si nakonec vyžádala vnitřní dynamika inscenace, je celý text důsledně poskládán z těchto archivních autentických materiálů.

Proč jste se vlastně rozhodli pro obnovenou premiéru inscenace z roku 2015?

Asi proto, že i přes veškerá úskalí, která s sebou přináší nezávislá produkce, která není pod hlavičkou a v repertoáru žádného divadla, pro nás inscenace o Toufarovi

nikdy neskončila a pořád máme pocit, že ji chceme hrát. Neutichla vlastně ani poptávka. Navíc jsou místa, kde téma umučení Toufara získává ještě další rozměr. Třeba když jsme hráli v káznici na Cejlu. Teď doufáme, že budeme moci výhledově hrát ve věznici v Uherském Hradišti. Jde i o jistou míru dialogu s místy, která nyní získávají svou novou identitu a má smysl ji podpořit.

Co chystáte s platformou DOK.TRIN nadále?

DOK.TRIN zatím zůstává v Brně, přičemž já jsem se přesunula do Prahy. V tuto chvíli chystám dokumentární projekt pro A studio Rubín, který se bude zabývat tématem mateřství a práce. Z rozhovorů, které nahrávám už dva a půl roku, pomalu vzniká, jak se zdá, moje dosud nejintimnější a zároveň nejpolitictější inscenace.

Petr Boháč: Svoboda se rovná paradoxu

Rozhovor s režisérem projektu

Konec člověka?!? Reportáže psané z kuchyně

Co vás napadne, když
se řekne svoboda?

Napadne mě mnoho příležitostí
a už to je jakýsi akt
imaginace, volné řetě-
zení osvobozené předsta-

vivosti. Už to, že se
skupina lidí rozhodne
psát o svobodě a nikdo
jí v tom nezabrání, jí
činí, řekl bych, docela
platnou. Je to asi od

nepaměti, že svobodná společnost zapomíná na svou svobodu ve chvílích, kdy je svobodná, a naopak společnost pod nátlakem se intenzivně ptá, kdo si její svobodu uzurpuje. Takže svoboda se rovná paradoxu, který se rovná absenci jednoznačnosti, která se rovná nutnosti neustálého sporu o smysl, který se rovná fenoménu být na cestě, který se rovná poslední Sokratově větě: Asklépiovi kohouta, která se rovná tomu, že když člověk umírá, měl by se vypo-

řádat se všemi dluhy, které na zemi zanechává. Asi se mi, když se řekne svoboda, vybaví otázka po dluhu, jejíž současná společnost vesele dělá, takže možná, že až tak svobodní nejsme, jak se na první pohled jeví.

V divadle Komedie se vrátíte k dílu Světlany Alexijevičové. Čím vás tato běloruská spisovatelka přitahuje?

Protože si dovoluje propůjčovat hlas bezjmenným, dává mu punc

svědectví, to znamená, přiřazuje k němu smysl. Většina těchto výpovědí pochází od lidí, kteří se ocitli na okraji společnosti. Světlana Alexijevičová je jedna z mála, která se kontinuálně a až programově zabývá životem těchto páriů. Proto mě přitahuje. Četbou jejích knih se snažím otupit ostří svého snobství.

Myslíte, že u nás vzniká dostatek politických a angažovaných inscenací?

Vzniká u nás poměrně velké množství snobského divadla, jehož aktéři, tvůrci i diváci, si propůjčují navzájem dostatečný kredit úspěšné maloměstské angažovanosti. V našem kouzelném divadelním rybníčku platí ironické zvolání „Kdo bez viny, ať hodí kamenem!“ dvojnásob. I z angažovanosti se dá udělat docela primovej business. Takže ano, politické a angažované inscenace jsou u nás docela dosti zastoupeny.

A jaká bude vaše pracovní budoucnost? Prozradím, že jste se stal ředitelem Paláce

Akropolis... Chystáte se třeba tuto instituci výrazněji měnit?

Chystám revoluci pomocí evoluční teorie. Řekl bych, že to bude angažované, ale prozatím více neprozradím.

אתכם לשל

Jan Motal: Jen svobodní lidé mohou vést dialog

Rozhovor s režisérem projektu Stavitelé pisku

Co pro vás znamená svoboda?

To slovo já asi nepoužívám. Je strašně silné a je ho všude plno. To mě od něj odrazuje. Ale jeho obsah ctím. Upravil jsem si pro sebe anarchismus, ke kterému jsem se dříve hlásil i v politickém významu slova. Být anarchistou pro mě znamená nepřijímat autoritu nikoho a ničeho, pokud ji sám za autoritu neuznám na základě

vlastní zkušenosti a rozvahy. Nedůvěřuji také ideovým systémům, teoriím a velkým vyprávěním. Před vším, co dává definitivní odpověď, utíkám. Tohle je pro mne svoboda – nepřenechat ani na vteřinu zodpovědnost za to, co

dělám, druhému člověku nebo na nějaké ideologii. Proto třeba nikdy neříkám, že jsem levičák, i když mě tak ostatní často označují. Nechci být součástí žádného klubu. Chci být „na volné noze“. I s vědomím, že se často spálím. Ale jsou to moje jízvy. A myslím, že spálit se špatným rozhodnutím je základní právo každého člověka na světě. Proto je pro mne svoboda i politické téma. Usilovat o svobodnou společnost. Materiálně i duchovně. To považuji za důležité. Protože jen svobodní lidé mohou vést dialog a hledat společná řešení.

Můžete nám přiblížit větu z anotace k inscenaci Stavitele písku: „divadlo bez divadla,?“

Nejsem divadelní režisér. Točil jsem filmy. Ale láká mě zkusit přenést princip filmu do divadelního prostoru, aniž by z toho prostě bylo jen kino. A to i proto, že do divadla chodím moc rád. Takže to sice bude projekt uskutečněný v divadle, ale ne ryze divadelními prostředky.

Je to takový pokus, jak překročit stín média, na něž jsem jako tvůrce zvyklý. A navíc to bude netradiční i tím, že diváci budou jen na balkoně. Chci, aby v tom byl ten odstup, který od Středního východu máme. Měl by to být takový pohled, jako když vykoukneme z okna v hotelu. Útržkovitý, zkratkovitý, nejasný.

Čím je pro vás orientální poezie přitažlivá?

Jako malý kluk jsem na naší chatě v Beskydech našel starý dobrodružný paperbackový román. Byl o běženci, který se skrýl ve francouzské cizinecké legii a dostal se někam do arabských zemí. Tuším, že tam zahynul. Četl jsem to jedním dechem v parném létě schovaný ve stínu v lese a úplně mě to pohltilo. Byl to takový ten typický orientalismus – divoký, nebezpečný, vášnivý svět, kde se schovávají odpadlíci, bandité a ztracenci. Něco jako v Conradově Srdci temnoty. To jsem ale četl mnohem později. Pak jsem se dostal k hebrejské poezii, kterou

jsme překládali ve škole, a pár let potom se na brněnské filozofické fakultě mihl jeden iránský emigrant a učil tam perštinu. A já najednou zjistil, že ten východ, o kterém jsem měl jen velmi zkreslenou představu, je mnohem pestřejší. Má tolik různých podob, které nám unikají. A přitom je pořád nějak spojený s Evropou. A tak už mě to nepustilo. Přitahuje mě hlavně starobylost těch jazyků, ta obrazivost, která je vlastně často docela přímá, a až by se mohlo zdát, že naivní, a taky patos. Já jsem patetický, tak mě to oslovuje.

Proč jste se ji rozhodl kombinovat se zprávami a dokumenty?

Řekl jsem si, že to bude takový filmový týdeník. Pásmo obrázků z dlouhého dvacátého století v zemích, které považujeme za exotické a vzdálené. Dnes bychom byli nejraději, kdyby se nám lidé z východu ve střední Evropě vůbec neukazovali na očích. Ale jejich útrapy do velké míry způsobily evropské mocnosti, které si

v minulosti dělily svět. A tak trochu dodnes dělí. Během několika málo let po první světové válce se rozpadla ohromná multikulturní a multietnická Otomanská říše a velmoci jako Francie či Velká Británie, si ten region rozparcelovaly a uplatňovaly tam vlastní zájmy. O vlivu USA nebo Ruska už vůbec nemluvě. Tak se objevil nacionalismus, který nahradil viru, jež staletí předtím pojila tak rozdílná etnika, jako jsou Kurdové, Turci nebo Arabové. Proto mi přijde ta dokumentární rovina důležitá. To, co jsme jako západané zaseli, sklízíme dnes u nás doma v podobě terorismu. A na setbě se podíleli nejen politici, vojevůdci a petrolejářští magnáti, ale i vědci, spisovatelé nebo turistické agentury. Dát do kontrastu neosobní dokumenty s osobním svědectvím lidí, co tam žijí, nebo odtamtud uprchli, mi přijde jako dobrá příležitost zahlédnout pod tím povrchem dějin člověka, který nakonec, ať už je Palestinec, Izraelec, nebo Syřan, prostě jen touží po svobodě a důstojném

životě. Nic z toho mu ale geopolitické hry nepřinesly. I proto jsem se rozhodl autory a autorky básní anonymizovat, aby nebyla poznat jejich národnost. Chci ukázat, co mají společné. Překročit ten nacionální rámec. A nakonec mi to i trochu připomíná situaci v Evropě, která taky hledá jednotu, ale je strhávána nacionalismem.

Jste filozof, vysvětlíte nám motto letošního ročníku festivalu: Odsouzen ke svobodě?

To je citát z eseje Jeana-Paula Sarrtra. Existencialismus je humanismus. Má vyjadřovat přesvědčení, že člověk nemá nějakou předem určenou podstatu, již má za úkol objevit, ale je svým vlastním dilem. Tím, že tvoříme sami sebe, vyjadřujeme zároveň, co znamená být člověkem vůbec. Naše rozhodnutí tak mají podle Sarrtra univerzální přesah. To je velká výzva! Přijmout zodpovědnost za své činy a za svůj osud, ale zároveň překročit individualismus a přijmout i zodpovědnost za formulaci lidství.

Nespoléhat se na berličky a definice. Svědčit tím, kým jsme. „Člověk se angažuje ve svém životě, načrtává svou podobu a mimo ni není nic,“ říká Sartre v tom eseji také. Znamená to, že co neuděláme, není. Člověk nemůže být milovníkem bez toho, aby miloval, spisovatelem bez psaní, politikem bez práce pro společnost. Nelze se vymlouvat na okolnosti. To je palčivé sdělení toho – je odsouzen.

Tento pohled se dá vztáhnout i na společnost, na otázku, co to je demokracie. Francouzský filozof Claude Lefort v osmdesátých letech popsal demokracii jako „společnost bez těla“. Tím měl na mysli, že demokratická společnost je projekt, o němž se neustále rozhoduje. Trůn musí zůstat prázdný. Moc nemůže být vyjádřena žádnou definitivní myšlenkou, politickou stranou, heslem. Slova jako stát, lid nebo národ nereprezentují nějakou podstatu, ta se věčně vydobývá. Leforta zmiňuji proto, že když se dnes ohlížíme za třiceti lety

po sametové revoluci, přijde mi vhodné uvědomit si, že demokracie je proces, nikoliv stav. Nikdy nebude hotová. A také si musíme přiznat, že co neuděláme, to nebude. Myslím, že Češi jsou dost zvyklí se vymlouvat na okolnosti – Habsburky, Němce, Sověty, nově Evropskou unii. Zkrátka „ty nahoře“. Jestli je

nějaké dědictví existencialismu v politickém smyslu slova živé, pak bych ho formuloval takto: Za to, jakou demokracii máme, jsme zodpovědní zcela sami. Jsme odsouzeni ke svobodě nejen jako jednotlivci, ale i jako národ, Evropané, lidé na Zemi.

Prostory

Divadlo Komedie

Jungmannova 15/1,
Praha 1

Divadlo X10

Národní třída 36,
(vstup Charvátova 39/10),
Praha 1

Hostinec U Suchý Dásně

Trojická 11,
Praha 2

Invalidovna

Sokolovská 24/136,
Praha 8

MeetFactory

Ke Sklárně 3213/15,
Praha 5

Palác Akropolis

Kubelíkova 1548/27,
Praha 3

Studio Paměť

Soukenická 29,
Praha 1

Festival pořádá

Příští vlna, z.s.
za podpory Ministerstva
kultury ČR, hlavního
města Prahy
a statutárního města
Brna.

Katalog připravila
Lenka Dombrovská,
korektury katalogu
Tereza Linhartová.

Festivalový tým

Dramaturgie:

Lenka Dombrovská

Produkce:

Oskar Hulek

Guestservis:

Anna Černá

Grafický design:

Petr Kněžek
(www.sillysilly.cz)

Ceny vstupenek:

100–250 Kč. U vybraných
projektů vstupné
dobrovolné.

Festival podporují

MINISTERSTVO
KULTURY

Mediální partneři

I-DIVADLO.CZ
ČINOHRA · ALTERNATIVA · MUZIKÁL

Prostory

KOMEDIE MĚSTSKÁ
DIVADLA PRAŽSKÁ ROKOKOABC

PALÁC AKROPOLIS

www.nextwave.cz

